

Załącznik nr 1

do uchwały Nr *58/403/15*

Zarządu Województwa Lubuskiego

z dnia *22 września* 2015 r.

P R O G R A M

współpracy Województwa Lubuskiego z organizacjami pozarządowymi w 2016 roku

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.) nakłada na organy administracji publicznej obowiązek realizacji zadań ze sfery publicznej, we współpracy z organizacjami pozarządowymi w rozumieniu art. 3 ust. 2 oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wymienionymi w art. 3 ust 3 ustawy.

Zgodnie z art. 5a ust.1 przedmiotowej ustawy organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego ma obowiązek uchwalenia rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego do dnia 30 listopada roku poprzedzającego okres obowiązywania programu.

Rozdział I

Postanowienia ogólne

§1. Ilekroć w niniejszym „Programie współpracy Województwa Lubuskiego z organizacjami pozarządowymi w 2016 roku”, zwanym dalej „Programem” jest mowa o:

- 1) **Samorządzie Województwa** – należy przez to rozumieć Samorząd Województwa Lubuskiego;
- 2) **Sejmiku Województwa** – należy przez to rozumieć Sejmik Województwa Lubuskiego;
- 3) **Zarządzie Województwa** – należy przez to rozumieć Zarząd Województwa Lubuskiego;
- 4) **Urzędzie** – należy przez to rozumieć Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego;
- 5) **Programie** – należy przez to rozumieć „Program współpracy Województwa Lubuskiego z organizacjami pozarządowymi w 2016 roku”;
- 6) **ustawie** – należy przez to rozumieć *ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.);
- 7) **podmiotach Programu** – należy przez to rozumieć organizacje pozarządowe w rozumieniu art. 3 ust. 2 oraz podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy;
- 8) **realizatorach Programu** – należy przez to rozumieć komórki organizacyjne Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze;
- 9) **konkursie** – należy przez to rozumieć otwarty konkurs ofert, o którym mowa w art. 11 ust. 2 i art. 13 ustawy;
- 10) **trybie pozakonkursowym** – należy przez to rozumieć tryb zlecenia realizacji zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert określony w art. 19a ustawy;

- 11) **dotacji** – należy przez to rozumieć dotację zgodnie z art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. e oraz art. 221 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o *finansach publicznych* (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.).

Rozdział II

Cele współpracy

- § 2. 1. Celem głównym Programu jest kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i wzmocnienie aktywności społecznej poprzez budowanie relacji partnerskich pomiędzy Samorządem Województwa a podmiotami Programu.
2. Celami szczegółowymi Programu są:
- 1) tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju trzeciego sektora w województwie lubuskim i wzmocnienie jego potencjału;
 - 2) kształtowanie idei społeczeństwa obywatelskiego poprzez promocję postaw prospołecznych i włączanie społeczne;
 - 3) zwiększenie wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej w województwie lubuskim;
 - 4) dążenie do pełniejszego zaspokajania potrzeb społecznych, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców województwa lubuskiego;
 - 5) integrowanie podmiotów Programu realizujących inicjatywy w sferze zadań publicznych wymienionych w art. 4 ustawy;
 - 6) wspieranie nowatorskich rozwiązań wychodzących naprzeciw oczekiwaniom i dążeniom społecznym oraz umożliwiających rozwiązywanie problemów społecznych;

Rozdział III

Zasady współpracy

- § 3. Współpraca Samorządu Województwa z podmiotami Programu opierać się będzie na następujących zasadach:
- 1) **pomocniczości** – zgodnie, z którą Samorząd Województwa uznaje prawo zorganizowanych wspólnot obywateli do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących także do sfery zadań publicznych. W takim zakresie współpracuje z nimi, a także wspiera ich działalność oraz umożliwia realizację zadań publicznych na zasadach i w formie określonej w ustawie;
 - 2) **suwerenności stron** – oznacza, że Samorząd Województwa respektuje odrębność i suwerenność podmiotów Programu;

- 3) **partnerstwa** – która oznacza, że podmioty Programu, na zasadach i w formie określonej w ustawie, uczestniczą w identyfikowaniu i diagnozowaniu problemów społecznych, w wypracowywaniu sposobów ich rozwiązywania oraz współdziałają z organami samorządu województwa przy wykonywaniu zadań publicznych;
- 4) **efektywności** – Samorząd Województwa przy zlecaniu podmiotom Programu zadań publicznych do realizacji, dokonuje wyboru najefektywniejszego sposobu wykorzystania środków publicznych, przestrzegając zasad uczciwej konkurencji oraz zachowując wymogi określone w ustawie o finansach publicznych;
- 5) **uczciwej konkurencji i jawności** – zakłada ona kształtowanie przez organy samorządu województwa przejrzystych zasad współpracy, opartych na równych i jawnych kryteriach wyboru realizatora zadania publicznego oraz na zapewnieniu równego dostępu do informacji.

Rozdział IV

Zakres przedmiotowy

- § 4. 1. **Współpraca Samorządu Województwa z podmiotami Programu obejmuje sfery zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ustawy. Do priorytetowych obszarów współpracy, które wynikają z ustawowych zadań własnych samorządu należą zadania w zakresie:**
- 1) pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
 - 2) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
 - 3) udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej oraz zwiększania świadomości prawnej społeczeństwa;
 - 4) działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
 - 5) działalności charytatywnej;
 - 6) podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
 - 7) działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
 - 8) działalności na rzecz integracji cudzoziemców;
 - 9) ochrony i promocji zdrowia, w tym działalności leczniczej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 618 z późn. zm.);
 - 10) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;

- 11) promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- 12) działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- 13) działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- 14) działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- 15) działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
- 16) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 17) nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- 18) działalności na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynku dzieci i młodzieży;
- 19) kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 20) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej;
- 21) ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- 22) turystyki i krajoznawstwa;
- 23) porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- 24) obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 25) upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- 26) udzielania nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego;
- 27) ratownictwa i ochrony ludności;
- 28) pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- 29) upowszechniania i ochrony praw konsumentów;
- 30) działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 31) promocji i organizacji wolontariatu;
- 32) pomocy Polonii i Polakom za granicą;
- 33) działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- 34) promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
- 35) działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
- 36) przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- 37) działalności na rzecz podmiotów Programu, w zakresie określonym w pkt 1-36.

2. We współpracy z podmiotami Programu realizowane są m.in.:

1) strategie:

- a) Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020;
- b) Marka Lubuskie;
- c) Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014 – 2020;
- d) Lubuska Strategia Ochrony Zdrowia na lata 2014 – 2020;
- e) Strategia Rozwoju Kultury Województwa Lubuskiego;

2) programy:

- a) Wojewódzki Program Integracji Społecznej Osób Niepełnosprawnych;
- b) Wojewódzki Program Pomocy Społecznej;
- c) Wojewódzki Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2012 – 2017;
- d) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016;
- e) Kierunki prorodzinnej polityki społecznej Województwa Lubuskiego;
- f) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- g) Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2013-2016;
- h) Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2015-2020 – wspólna wizja pozytywnych zmian;
- i) Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Lubuskiego, realizowany w cyklu trzyletnim;
- j) Program Rozwoju Lubuskiej Turystyki do 2020 r.;
- k) Kierunki rozwoju lecznictwa w zakresie onkologii i onkohematologii w województwie lubuskim na lata 2012-2020;
- l) Regionalny Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Województwa Lubuskiego na lata 2012-2015 – kontynuacja w 2016 z aktualizacją;
- m) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
- n) Program Operacyjny „Rybacktwo i Morze” na lata 2014–2020;
- o) Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020.

Rozdział V

Formy współpracy

§ 5. 1. Współpraca Samorządu Województwa z podmiotami Programu obejmuje współpracę o charakterze finansowym i pozafinansowym.

2. Współpraca finansowa obejmuje:
 - 1) zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom Programu w trybie otwartego konkursu ofert na zasadach określonych w ustawie;
 - 2) zlecenie realizacji zadań publicznych podmiotom Programu w trybie pozakonkursowym na zasadach określonych w ustawie;
 - a) wspieranie zadań publicznych, na zasadach określonych w przepisach szczegółowych m.in.: dofinansowanie robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów,
 - b) dofinansowanie kosztów utworzenia i działania Zakładów Aktywności Zawodowej,
 - c) dofinansowanie na pierwsze wyposażenie oraz na działalność przez okres pierwszych trzech miesięcy dla Centrów Integracji Społecznej.
 - 3) realizowanie inicjatyw lokalnych przez Lokalne Grupy Działania i Lokalne Grupy Rybackie na zasadach określonych w odrębnych przepisach.
3. Współpraca pozafinansowa realizowana będzie między innymi poprzez:
 - 1) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałanie w celu ujednolicenia i zharmonizowania tych kierunków;
 - 2) konsultowanie z Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubuskiego projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ustawy;
 - 3) konsultowanie z podmiotami Programu projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych podmiotów;
 - 4) tworzenie w miarę potrzeb wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli podmiotów Programu oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej;
 - 5) inne formy współpracy obejmujące:
 - a) organizowanie spotkań, szkoleń, konferencji i seminariów dla podmiotów Programu,
 - b) prowadzenie działań na rzecz upowszechniania wolontariatu,
 - c) prowadzenie działań na rzecz przekazania 1% podatku dochodowego na rzecz podmiotów Programu z województwa lubuskiego, prowadzących działalność pożytku publicznego,
 - d) pomoc podmiotom Programu w nawiązywaniu kontaktów i współpracy na skalę regionalną, ponadregionalną i międzynarodową,
 - e) pomoc w pozyskiwaniu partnerów zagranicznych do realizacji międzynarodowych zadań w zakresie potrzeb zgłaszanych przez podmioty Programu,

- f) promocja województwa lubuskiego poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów Programu,
- g) udzielanie rekomendacji podmiotom Programu,
- h) wspólną realizację zadań, przedsięwzięć poprzez zawieranie porozumień, partnerstw z podmiotami Programu w celu wspólnej realizacji zadań publicznych, w tym określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 z późn. zm.);
- i) prowadzenie serwisu informacyjnego na stronie internetowej Urzędu – www.lubuskie.pl w zakładce NGO, zakładki Organizacje pozarządowe w Biuletynie Informacji Publicznej mających na celu wzajemną wymianę informacji i popularyzację działalności podmiotów Programu,
- j) promowanie działalności podmiotów Programu, pomoc w tworzeniu dobrego wizerunku m.in. poprzez zgłaszanie do różnego typu konkursów o zasięgu wojewódzkim, ogólnopolskim, propagowanie ich działalności na łamach Lubuskiego Pisma Samorządowego „Region” oraz za pośrednictwem newslettera Urzędu, lokalnych mediów,
- k) prowadzenie i stałe aktualizowanie bazy danych podmiotów Programu działających na terenie województwa lubuskiego, zamieszczonej stronie internetowej Urzędu – www.lubuskie.pl, w zakładce NGO,
- l) udostępnienie na stronie internetowej Urzędu – www.lubuskie.pl, w zakładce NGO danych kontaktowych do realizatorów Programu odpowiedzialnych za kontakt i współpracę z podmiotami Programu,
- m) obejmowanie przedsięwzięć honorowym patronatem Marszałka Województwa Lubuskiego, na wniosek podmiotów Programu, na podstawie aktualnego zarządzenia Marszałka Województwa Lubuskiego,
- n) prowadzenie działań na rzecz integracji środowisk kombatanckich oraz koordynowanie działań w zakresie współpracy z podmiotami Programu ds. kombatanatów i osób represjonowanych,
- o) doradztwo i współpracę przy pozyskiwaniu przez podmioty Programu środków finansowych z innych źródeł,
- p) wspieranie i rozwój klastrów i inicjatyw klastrowych działających w województwie lubuskim oraz wzmocnienie ich konkurencyjności i potencjału na rynku, monitorowanie zmian zachodzących w klastrach,
- q) pomoc merytoryczną realizatora Programu udzielaną podmiotom Programu,

- r) udostępnianie podmiotom Programu w miarę możliwości biletów lotniczych z puli Urzędu na podstawie aktualnego zarządzenia Marszałka Województwa Lubuskiego,
- s) udostępnianie podmiotom Programu w miarę możliwości, na preferencyjnych zasadach pomieszczeń lub sprzętu przez realizatorów Programu.

Rozdział VI

Priorytetowe zadania publiczne

§ 6. Realizatorzy Programu w ramach współdziałania z podmiotami Programu, wdrażać będą w roku 2016 następujące priorytetowe zadania publiczne o charakterze regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym:

1) w obszarze pomocy społecznej :

Zadanie: działania wynikające z „Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej”, obejmujące w szczególności:

- a) zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży;
- b) doskonalenie systemu wsparcia dla osób starszych;
- c) poprawę jakości usług świadczonych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykluczonych społecznie;
- d) wspieranie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej;
- e) rozwój społeczeństwa obywatelskiego;

2) w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

a) Zadanie: działania wynikające z „Wojewódzkiego Programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2013-2016”, obejmujące w szczególności:

- podniesienie społecznej świadomości o znaczącej roli rodziny;
- wspieranie działań w obszarze pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka;
- rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej;
- zapewnienie środowiska rodzinnego dzieciom kwalifikowanym do przysposobienia;

b) Zadanie: działania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o *wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.), obejmujące w szczególności:

prowadzenie ośrodków adopcyjnych oraz podmiotów, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

- 3) **w obszarze wspierania rozwoju ekonomii społecznej:**
- a) **Zadanie: działania wynikające z Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2015-2020 – wspólna wizja pozytywnych zmian, obejmujące w szczególności:**
- zwiększenie świadomości i partycypacji społeczności lokalnych w rozwoju ekonomii społecznej;
 - zwiększenie udziału podmiotów ekonomii społecznej w realizacji lokalnych polityk publicznych w tym usług użyteczności publicznej;
 - wzrost aktywności zawodowej poprzez system integracji i reintegracji zawodowej i społecznej,
 - budowę zintegrowanego systemu wsparcia rozwoju ekonomii społecznej,
- b) **Zadanie: dofinansowanie na pierwsze wyposażenie oraz na działalność przez okres pierwszych trzech miesięcy dla Centrów Integracji Społecznej na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r., Nr 43, poz. 225 z późn. zm.).**
- 4) **w obszarze promocji województwa:**
- a) **Zadanie: działania promocyjne wpływające na pozytywny wizerunek województwa w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, obejmujące w szczególności:**
- organizowanie festiwali, konkursów, przeglądów, spotkań, plenerów, warsztatów, konferencji, seminariów, wystaw artystycznych, historycznych, muzealnych i innych imprez o zasięgu co najmniej regionalnym, mających istotne znaczenie dla polskiej kultury i sztuki;
 - promocje produktu regionalnego i tradycyjnego;
 - działania zwiększające atrakcyjność regionu poprzez marketing regionalny- wdrażanie Strategii Marki „Lubuskie warte zachodu”;
 - opracowywanie i wydawanie publikacji promocyjnych i ulotek promocyjnych;
 - produkcję filmów promujących walory województwa lubuskiego;
 - organizację eventów i imprez o znaczeniu medialnym;
- b) **Zadanie: działania sprzyjające promocji Województwa Lubuskiego poprzez sport:**
- promocja Województwa Lubuskiego poprzez sport w kraju i za granicą;

5) **w obszarze ochrony zdrowia:**

Zadanie: wzmocnienie jakości życia poprzez poprawę zdrowia mieszkańców województwa lubuskiego i zmniejszanie nierówności w zdrowiu, obejmujące w szczególności:

a) dostosowanie opieki zdrowotnej do dynamiki długookresowych trendów demograficznych i epidemiologicznych poprzez:

- działania w zakresie poprawy zdrowia kobiet w wieku rozrodczym oraz noworodków i niemowląt;
- działania w zakresie poprawy zdrowia dzieci i młodzieży;
- działania w zakresie poprawy stanu zdrowia populacji dorosłej;
- działania w zakresie poprawy jakości i skuteczności opieki zdrowotnej nad osobami starszymi;
- działania w zakresie zapewnienia właściwej opieki osobom chorym psychicznie i osobom uzależnionym;

b) poprawę efektywności funkcjonowania systemu ochrony zdrowia poprzez:

- organizowanie akcji i kampanii informacyjnych o dostępności do świadczeń zdrowotnych w ramach ubezpieczenia zdrowotnego i innych;
- wspieranie instytucji lekarza rodzinnego jako efektywnego narzędzia promocji, profilaktyki i leczenia;

c) zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez:

- przedsięwzięcia w obszarze podnoszenia poziomu wiedzy mieszkańców regionu odnośnie pierwszej pomocy przedmedycznej;
- przedsięwzięcia w zakresie zapobiegania negatywnym skutkom zdrowotnym wynikającym z zanieczyszczenia środowiska i żywności;

d) promcję zdrowia i kształtowanie prozdrowotnych postaw mieszkańców województwa lubuskiego poprzez:

- propagowanie wiedzy o podstawowych zasadach prowadzenia zdrowego stylu życia;
- promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym;
- realizację programów edukacji zdrowotnej, programów zdrowotnych i profilaktycznych;
- propagowanie działań na rzecz promocji zdrowia: pikniki, zjazdy, happeningi, akcje, kampanie promocyjne;

- e) **zmniejszenie nierówności w zdrowiu poprzez:**
- podejmowanie działań mających na celu zapewnienie równego dostępu do świadczeń zdrowotnych;
- 6) **w obszarze działalności na rzecz osób niepełnosprawnych:**
- a) **Zadanie: działania wynikające z „Wojewódzkiego Programu Integracji Społecznej Osób Niepełnosprawnych”, obejmujące w szczególności:**
- wzrost poziomu wykształcenia oraz podniesienie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych poprzez działania na rzecz ich aktywizacji zawodowej;
 - doskonalenie profilaktyki oraz systemów wsparcia skierowanych do osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin;
 - wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych w życiu społecznym;
 - zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych i urbanistycznych w ramach prowadzenia kampanii informacyjno-promocyjnych na rzecz likwidacji barier architektonicznych, urbanistycznych oraz doradztwa zawodowego;
 - kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych i problematyki niepełnosprawności;
 - wypracowanie skutecznych działań w zakresie zapobiegania inwalidztwu i innym dysfunkcjom organizmu;
 - aktywne zaangażowanie organizacji pozarządowych w kreowanie polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin;
- b) **Zadanie: działania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych realizowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych** określone w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008 r. *w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym* (Dz. U. z 2008 r., Nr 29, poz. 172).
- c) **Zadanie: utworzenie i działanie zakładów aktywności zawodowej na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej** (Dz. U. z 2012 r., poz. 850).
- d) **Zadanie: dofinansowanie robót budowlanych, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem**

rozbiórki tych obiektów - rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 6 sierpnia 2004 r., w sprawie określenia zadań samorządu województwa, które mogą być dofinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. z 2004 r., Nr 187, poz. 1940 z późn. zm.).

7) w obszarze edukacji:

Zadanie: wspieranie i promocja wartościowych przedsięwzięć edukacyjnych, obejmujące w szczególności:

- a) kształtowanie postaw prospołecznych mieszkańców województwa lubuskiego;
- b) organizowanie konkursów i olimpiad;
- c) opracowywanie i wydawanie publikacji wykorzystywanych do realizacji celów dydaktyczno-wychowawczych;
- d) szkolenie nieetatowej kadry trzeciego sektora, pełniące funkcje wychowawcze;
- e) organizowanie szkoleń, seminariów i konferencji związanych z różnymi formami edukacji;
- f) edukacja ekologiczna;

8) w obszarze kultury:

Zadanie: rozwój kultury, ochrony i racjonalnego wykorzystania dziedzictwa kulturowego, promocja twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działania i inicjatywy kulturalne oraz promocja walorów kulturowych województwa, obejmujące w szczególności:

- a) organizowanie festiwali, konkursów, przeglądów, spotkań, plenerów, warsztatów, konferencji, seminariów, wystaw historycznych, muzealnych i innych imprez mających istotne znaczenie dla polskiej kultury i sztuki, ich krajowa i zagraniczna promocja, oraz fundowanie nagród;
- b) wydawanie niekomercyjnych, niskonakładowych książek, czasopism, periodyków i druków ulotnych, opracowań informacyjnych, badawczych, krytycznych i przekładów literatury – w postaci drukowanej oraz innych technik zapisu obrazu i dźwięku;
- c) wspieranie zawodowego i amatorskiego ruchu artystycznego, twórczości ludowej oraz ochronę unikalnych i zanikających zawodów i umiejętności artystycznych i ich warsztatów;
- d) działania na rzecz ochrony i propagowania kultur mniejszości narodowych;

- e) udział zespołów artystycznych i wykonawców indywidualnych z województwa lubuskiego w festiwalach, przeglądach i konkursach regionalnych, ogólnopolskich i międzynarodowych;
- f) działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego;
- g) organizowanie uroczystości i imprez związanych z obchodami świąt państwowych i rocznic;
- h) wspieranie realizacji innowacyjnych projektów artystycznych;
- i) podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji i historii narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;

9) **w obszarze kultury fizycznej:**

Zadanie: działania w zakresie upowszechniania kultury fizycznej, obejmujące w szczególności:

- a) organizowanie imprez sportowych o istotnym znaczeniu dla województwa;
- b) szkolenie i udział zawodników i zawodniczek z województwa lubuskiego w zawodach wojewódzkich, ogólnopolskich, międzynarodowych, w tym szkolenia kadr wojewódzkich w różnych kategoriach wieku przy uwzględnieniu kryterium osiąganych wyników w ogólnopolskim systemie współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży;
- c) upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży szkolnej, w środowisku akademickim, wiejskim oraz osób niepełnosprawnych;
- d) organizowanie przedsięwzięć dotyczących sportu dla wszystkich;
- e) upowszechnianie postaw sportowych, społecznych i zdrowotnych mieszkańców województwa lubuskiego, poprawa ich stanu zdrowia i sprawności fizycznej;
- f) promocja województwa lubuskiego poprzez sport w kraju i za granicą;

10) **w obszarze turystyki regionalnej:**

Zadanie: promowanie turystyki i krajoznawstwa w województwie lubuskim poprzez realizację celów Programu Rozwoju Lubuskiej Turystyki do 2020 r., obejmujące w szczególności:

- a) rozwój i promowanie konkurencyjnego wizerunku turystycznego regionu;
- b) stworzenie kompleksowego systemu informacji i promocji turystycznej oraz oznakowania turystycznego w regionie;
- c) rozwój i promocja lubuskich produktów turystycznych i regionalnych;
- d) rozwój i promocja wiodących form turystyki w oparciu o główne produkty wizerunkowe województwa lubuskiego;

e) rozwój turystyki transgranicznej i wykorzystanie szans przygranicznego położenia;

11) w obszarze integracji europejskiej:

Zadanie: działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów międzynarodowych i współpracy między społeczeństwami, obejmujące w szczególności:

- a) wymianę doświadczeń z partnerem zagranicznym (w szczególności z regionów partnerskich naszego województwa) w zakresie: promocji, edukacji, kultury;
- b) wymianę dzieci i młodzieży mającą na celu aktywizację społeczeństwa do udziału w europejskich procesach integracyjnych;
- c) organizowanie konferencji, szkoleń, spotkań, imprez sportowych, które w bezpośredni sposób przełożą się na konkretne korzyści współpracy (znalezienie nowych rozwiązań, stworzenie sieci kontaktów w celu osiągnięcia wspólnego celu, długotrwałego efektu spopularyzowania województwa lubuskiego jako kierunku wyjazdów gości zagranicznych),

12) w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym:

a) Zadanie: działania wynikające z Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2012 – 2017, obejmujące w szczególności:

- profilaktykę uzależnienia od alkoholu oraz edukację zdrowotną;
- leczenie, rehabilitację uzależnienia od alkoholu i reintegrację społeczną;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym;

b) Zadanie: działania wynikające z Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016, obejmujące w szczególności:

- profilaktykę uniwersalną dzieci i młodzieży, rodziców,
- profilaktykę selektywną i wskazującą w miejscach o zwiększonym narażeniu na kontakt z narkotykami oraz dla osób z grup ryzyka: ze środowisk zmarginalizowanych, zagrożonych demoralizacją i wykluczeniem społecznym oraz dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- leczenie, rehabilitację oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i reintegrację społeczną;
- organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji osób realizujących zadania profilaktyczne z zakresu narkomanii.

- 13) **działania na rzecz podmiotów Programu, w sferze zadań publicznych wymienionych w art. 4 pkt 1-32 ustawy, mogą być realizowane w szczególności poprzez:**

dofinansowanie lub finansowanie wkładu własnego w przypadku uzyskania dotacji przez podmioty Programu ze źródeł zewnętrznych (z wyłączeniem środków finansowych pozyskanych z budżetów administracji publicznej województwa lubuskiego):

Rozdział VII

Okres realizacji Programu

- § 7. 1. Program realizowany będzie od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku.
2. Program będzie realizowany zgodnie z priorytetowymi zadaniami publicznymi określonymi w rozdziale VI.
 3. Terminy realizacji poszczególnych zadań publicznych określone zostaną w ogłoszeniach Zarządu Województwa Lubuskiego o otwartych konkursach ofert.
 4. Harmonogram planowanych otwartych konkursów ofert na 2016 rok zostanie opublikowany na stronie internetowej Urzędu – www.lubuskie.pl w zakładce NGO. Konkursy będą ogłaszane nie wcześniej niż po uchwaleniu przez Zarząd Województwa projektu budżetu województwa na rok 2016.

Rozdział VIII

Sposób realizacji Programu

- § 8. 1. W realizacji Programu uczestniczą:
- 1) Sejmik Województwa – jako organ stanowiący i kontrolny Województwa, uchwała Program oraz określa wysokość środków przeznaczonych na realizację zadań publicznych przez podmioty Programu;
 - 2) Zarząd Województwa – jako organ wykonawczy Województwa, realizuje bieżącą współpracę z podmiotami Programu poprzez:
 - a) ogłaszanie otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych Województwa oraz powoływanie Komisji Konkursowych,
 - b) podejmowanie decyzji o wyborze oferty na realizację zadań publicznych po zasięgnięciu opinii Komisji Konkursowych, a następnie właściwych Komisji Sejmiku Województwa,
 - c) zlecanie realizacji zadań publicznych w trybie pozakonkursowym, po uznaniu celowości zgodnie z zapisami w art. 19a ustawy,
 - d) wspieranie zadań publicznych, na zasadach określonych w przepisach szczegółowych,

- e) udzielanie podmiotom Programu dofinansowania lub finansowania wkładu własnego na realizację zadań publicznych,
 - f) zawierania umów partnerskich z podmiotami Programu w celu wspólnej realizacji zadań publicznych, w tym określonych w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 3) realizatorzy Programu;
 - 4) podmioty Programu, prowadzące działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym działaniom województwa lubuskiego;
 - 5) Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubuskiego;
 - 6) Wojewódzka Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych.
2. Realizatorzy Programu prowadzą bezpośrednią współpracę z podmiotami Programu. Działania obejmują między innymi:
- 1) przygotowanie i przeprowadzenie otwartych konkursów ofert;
 - 2) prowadzenie procedur związanych z trybem pozakonkursowym;
 - 3) przygotowanie umów na realizację zleconych przez Samorząd Województwa zadań publicznych (rocznych i/lub wieloletnich – nie dłuższych niż 5 lat);
 - 4) kontrolę realizacji zleconych zadań publicznych;
 - 5) analizę sprawozdań z realizacji zadań publicznych;
 - 6) współtworzenie sprawozdań z realizacji Programu;
 - 7) udział w szkoleniach dotyczących współpracy z podmiotami Programu;
 - 8) tworzenie wspólnych zespołów opiniodawczo – doradczych;
 - 9) inne formy współpracy w obszarze działalności pożytku publicznego z podmiotami Programu, wojewódzkimi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi, organami administracji publicznej, ośrodkami badawczymi, mediami.
3. Realizację Programu w imieniu Zarządu Województwa koordynuje właściwa merytorycznie komórka organizacyjna Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego. Do obowiązków koordynatora należy w szczególności:
- 1) koordynacja spraw z zakresu współpracy z podmiotami Programu;
 - 2) koordynacja pracy poszczególnych realizatorów Programu w zakresie związanym z przygotowaniem projektu Programu oraz jego konsultacji z podmiotami Programu, Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubuskiego oraz Wojewódzką Społeczną Radą do spraw Osób Niepełnosprawnych;

- 3) sporządzanie we współpracy z realizatorami Programu zbiorczych informacji na temat współpracy Samorządu Województwa z podmiotami Programu, w tym w szczególności sprawozdania z realizacji przedmiotowego Programu;
- 4) prowadzenie spraw związanych z ujednolicaniem procedur obowiązujących w Urzędzie w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, w szczególności w zakresie przyznawania i rozliczania dotacji.

Rozdział IX

Wysokość środków

- § 9. 1. Program finansowany będzie z budżetu Samorządu Województwa, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz innych dostępnych funduszy. Wysokość środków budżetowych przeznaczonych na realizację zadań określa uchwała Sejmiku Województwa w sprawie uchwały budżetowej województwa lubuskiego na rok 2016 oraz uchwała Sejmiku Województwa w sprawie podziału środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
2. W 2016 roku na realizację zadań publicznych objętych niniejszym Programem planuje się w budżecie województwa środki w wysokości * zł.
 3. Informacja o środkach finansowych pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywana jest Samorządowi Województwa w I kwartale danego roku.

* Niniejsza kwota ma charakter szacunkowy i może zostać skorygowana w zależności od możliwości finansowych Samorządu Województwa Lubuskiego.

Rozdział X

Tryb powoływania i zasady działania Komisji Konkursowych

- § 10. 1. Komisje Konkursowe powoływane są w celu opiniowania ofert złożonych w odpowiedzi na otwarte konkursy ofert.
2. Realizatorzy Programu, odpowiedzialni za realizację konkursów ogłaszają nabór na członków Komisji Konkursowych i zamieszczają tę informację na stronie internetowej (komórki organizacyjne Urzędu - www.lubuskie.pl, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze - www.rops.lubuskie.pl), w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w siedzibie realizatorów Programu w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń.
 3. Komisję Konkursową powołuje Zarząd Województwa w drodze uchwały.
 4. Do obowiązków realizatorów Programu należy prowadzenie spraw związanych z powołaniem i pracami Komisji Konkursowej.

5. W skład Komisji Konkursowej wchodzi:
 - 1) przedstawiciele Zarządu wyłonieni spośród pracowników realizatorów Programu;
 - 2) osoby wskazane przez podmioty Programu w odpowiedzi na ogłoszenie o naborze na członków Komisji Konkursowej.
6. W skład Komisji Konkursowych nie będą powoływane osoby wskazane przez podmioty Programu, które ubiegają się w danym postępowaniu konkursowym o środki z budżetu województwa lubuskiego lub PFRON oraz pozostające z oferentami w takich relacjach, które mogłyby wywołać podejrzenie o stronnicość lub interesowność.
7. Komisja Konkursowa może działać bez udziału osób wskazanych przez podmioty Programu na członków Komisji Konkursowej, jeżeli zachodzą przesłanki określone w ustawie.
8. Komisja Konkursowa realizuje swoje działania jeżeli w posiedzeniu uczestniczy co najmniej połowa jej składu.
9. W pracach Komisji Konkursowej mogą uczestniczyć także, z głosem doradczym i wydawać opinię osoby posiadające specjalistyczną wiedzę w dziedzinie obejmującej zakres zadań publicznych, których konkurs dotyczy.
10. O terminie i porządku posiedzenia Komisji Konkursowej każdy członek Komisji zostaje powiadomiony pismem lub drogą elektroniczną przez realizatora Programu, odpowiedzialnego za realizację konkursu.
11. Pracą Komisji Konkursowej kieruje jej Przewodniczący, wybrany na pierwszym posiedzeniu. Termin i miejsce posiedzenia Komisji określa realizator Programu.
12. Każdy z członków Komisji Konkursowej, przed rozpoczęciem jej prac, zobowiązany jest do złożenia pisemnego oświadczenia o bezstronności. W przypadku nie podpisania oświadczenia decyzję o wykluczeniu członka Komisji Konkursowej z jej prac podejmuje Przewodniczący.
13. Komisja Konkursowa podejmuje decyzje zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym. W przypadku równej ilości głosów decyduje głos Przewodniczącego.
14. Za udział w posiedzeniach Komisji Konkursowej jej członkom nie przysługuje wynagrodzenie i zwrot kosztów przejazdu.
15. Przedmiotem prac Komisji Konkursowej jest opiniowanie złożonych ofert. Do zaopiniowania przez Komisję Konkursową dopuszcza się wszystkie oferty biorące udział w konkursie. Podczas trwania posiedzenia członkowie Komisji Konkursowej mają prawo do wglądu w złożone oferty.
16. Ocena ofert dokonywana jest w formie punktowej przez realizatora Programu, w oparciu o kryteria określone w ogłoszeniu konkursowym. Realizatorzy Programu,

odpowiedzialni za konkurs ustalają kryteria formalne i merytoryczne w indywidualnej „Karcie oceny zadania” dla ofert, jako narzędzie służące do weryfikacji złożonych wniosków.

17. Na podstawie opracowanych kryteriów ofertom konkursowym przyznawane są punkty w obrębie każdego z ustalonych kryteriów oceny, które są następnie sumowane. Suma punktów możliwych do uzyskania wynosi 100.
18. Za ofertę zaopiniowaną pozytywnie uważa się każdą, która uzyska liczbę punktów powyżej 60, wynikającą z indywidualnej „Karty oceny zadania”. Nie wszystkie oferty zaopiniowane pozytywnie przez Komisję Konkursową muszą uzyskać dotację.
19. Podmioty Programu składając ofertę w różnych obszarach w trybie konkursowym lub pozakonkursowym w danym roku budżetowym, nie różniącą się w opisie merytorycznym, a różniącą się w części finansowej, informują realizatorów Programu o takim działaniu.
20. Realizator Programu przedkłada członkom Komisji Konkursowej wykaz złożonych ofert. Wykaz winien zawierać nazwę oferenta, nazwę zadania i czas jego realizacji, całkowity koszt zadania, wnioskowaną przez organizację kwotę dotacji i przyznaną punktację.
21. Na podstawie wykazu złożonych ofert z przyznaną punktacją Komisja Konkursowa rekomenduje podmioty Programu biorące udział w konkursie właściwej Komisji Sejmiku Województwa oraz Zarządowi Województwa.
22. Każde posiedzenie Komisji Konkursowej jest protokołowane, ze szczególnym uwzględnieniem zapisów dotyczących ustaleń podjętych przez Komisję. Protokół podpisują wszyscy jej członkowie obecni na posiedzeniu. Zaopiniowany wykaz złożonych ofert wraz z przyznaną punktacją oraz zaproponowanymi kwotami dotacji, stanowi załącznik do protokołu z posiedzenia.
23. Treść protokołu Przewodniczący Komisji Konkursowej przedstawia Zarządowi Województwa.
24. Ostatecznego wyboru najkorzystniejszych ofert wraz z decyzją o wysokości przyznanej dotacji dokonuje Zarząd Województwa.

Rozdział XI

Sposób tworzenia Programu i przebieg konsultacji

- § 11. 1. Prace nad przygotowaniem Programu są podejmowane we właściwej merytorycznie komórce organizacyjnej Urzędu, która koordynuje współpracę z podmiotami Programu.
2. Przygotowanie Programu obejmuje realizację następujących działań:
 - 1) opublikowanie na stronie internetowej Urzędu informacji o rozpoczęciu prac nad projektem Programu oraz zamieszczenie formularza do zgłaszania propozycji do ww. dokumentu przez zainteresowane podmioty Programu;

- 2) zebranie od realizatorów Programu, informacji na temat realizowanych zadań publicznych w ramach współpracy z podmiotami Programu, w odpowiednim obszarze ich działania;
 - 3) przygotowanie projektu Programu przez Zespół ds. przygotowania projektu Programu współpracy Województwa Lubuskiego z organizacjami pozarządowymi, powołany Zarządzeniem Marszałka Województwa Lubuskiego;
 - 4) przyjęcie uchwałą Zarządu Województwa projektu Programu i skierowanie do konsultacji;
 - 5) przeprowadzenie konsultacji Programu z Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubuskiego;
 - 6) przeprowadzenie konsultacji Programu z Wojewódzką Społeczną Radą do Spraw Osób Niepełnosprawnych;
 - 7) przeprowadzenie konsultacji z podmiotami Programu, zgodnie z uchwałą Nr LV/568/2010 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 21 września 2010 roku *w sprawie określenia szczegółowego sposobu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego*;
 - 8) przyjęcie przez Zarząd Województwa ostatecznej treści projektu Programu na podstawie przedstawionego uzasadnienia przygotowanego przez koordynatora Programu – właściwą merytorycznie komórkę organizacyjną Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego, obejmującego informację o zgłoszonych opiniach i uwagach.
 - 9) przekazanie projektu Programu wraz z opinią Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Lubuskiego i opinią Wojewódzkiej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych na posiedzenie właściwej Komisji Sejmiku Województwa, celem skierowania pod obrady Sejmiku Województwa;
 - 10) zamieszczenie w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego Uchwały Sejmiku Województwa Lubuskiego w sprawie uchwalenia Programu współpracy Województwa Lubuskiego z organizacjami pozarządowymi w 2016 roku;
3. Po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia przedmiotowej Uchwały w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego, Program zostaje zamieszczony na stronie internetowej Urzędu www.lubuskie.pl w Biuletynie Informacji Publicznej.

Rozdział XII

Sposób oceny realizacji Programu

- § 12. 1. Bieżącym monitoringiem w zakresie realizacji zadań ujętych w Programie zajmują się poszczególni realizatorzy Programu.

2. Ocena realizacji Programu dokonana będzie w oparciu o następujące informacje, dotyczące w szczególności:
 - 1) liczby ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych przez realizatorów Programu;
 - 2) liczby złożonych ofert przez podmioty Programu do otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych;
 - 3) liczby złożonych ofert przez podmioty Programu o wsparcie lub powierzenie realizacji zadań publicznych z pominięciem otwartych konkursów ofert;
 - 4) liczby podmiotów Programu, którym przyznano dotację z budżetu województwa na realizację zadań publicznych;
 - 5) wysokości środków finansowych przyznanych i przekazanych podmiotom Programu na realizację zadań publicznych w danym roku budżetowym;
 - 6) terminowości składania sprawozdań przez podmioty Programu;
 - 7) liczby przeprowadzonych kontroli z realizacji zadań publicznych zleconych podmiotom Programu;
 - 8) liczby zorganizowanych przedsięwzięć mających na celu rozwój podmiotów Programu oraz ich profesjonalizację;
 - 9) liczby inicjatyw realizowanych przez podmioty Programu objętych patronatem Marszałka Województwa Lubuskiego;
 - 10) liczby zespołów, w których zasiadali przedstawiciele podmiotów Programu (zespoły opiniująco-doradcze, eksperckie, robocze, Podkomitety i Komitety, ...);
 - 11) liczby skonsultowanych z podmiotami Programu projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych podmiotów.
3. Sprawozdanie z realizacji Programu zostanie sporządzone przez koordynatora Programu – właściwą merytorycznie komórkę organizacyjną Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego, na podstawie danych przedstawionych przez poszczególnych realizatorów Programu.
4. W terminie do 31 maja 2017 roku Zarząd Województwa przedłoży Sejmikowi Województwa sprawozdanie z realizacji Programu.
5. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 3, zostanie podane do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu - www.lubuskie.pl w Biuletynie Informacji Publicznej.